

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joi și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fl.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecezane Sibiu, strada Măcelarilor 45
Correspondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român”, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nerancate se returnează. Articolele nepublicate nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:

Pentru odată 14 fl., — de două ori 24 fl., — de trei ori 30 fl. rându-l cu litere garmond

Apărarea școlilor noastre.

În urma concluziilor luate în sinódele eparchiale de est-est, și în consistoriul metropolitan: episcopatul bisericii noastre gr.-or. române s'a întrunit săptămâna trecută în Budapesta, unde sub presidenția Înaltpreasfințitului domn arhiepiscop și metropolit Ioan Metianu a ținut mai multe consfătuiri în chestia proiectului de lege despre reforma învățământului public popular.

La consfătuirile acestea au luat parte, afară de Preasfințitul domn episcop Nicolae Popea al Caransebeșului și Ioan I. Fapp al Aradului, încă și alți reprezentanți ai bisericii și școlii noastre.

În aceste consfătuiri au fost stabilite gravaminele care din punctul de vedere al autonomiei bisericii și școlii noastre ortodoxe române pot fi ridicate în contra proiectului de lege din chestiune, însărcinat fiind Escelența Sa, arhiepiscopul și metropolitul Ioan Metianu, să le aducă la cunoștința anchetei din care era chemat să facă parte. În consonanță cu sus citatele concluze Preasfințitul arhiepiscop s'au prezentat înainte de anchetă, mai întâi la domnul ministru de culte și instrucțiune publică, și apoi la domnul ministrul-președinte, comunicând amănunțuror îngrijirile și temerile față de noul proiect de lege, și cerând delăturarea acelor.

La acea ocaziune Escelența Sa domnul arhiepiscop și metropolit Ioan Metianu a adresat dlor miniștri o vorbire, cam de următorul cuprins:

„Reprezentanța bisericii noastre, convingându-se că proiectul de lege pentru reformarea învățământului public popular, care vine pus sub pertractare în ancheta convocată pe ziua de mâine, este foarte jignitor pentru biserică și școală noastră, ne-a provocat pe noi, corpul episcopesc, să venim în Escelența Ta și să Te rugăm, să binevoiești a ne acorda un termen mai lung pentru a ne pute espune și arăta în special și în scris îngrijirile pe cari ni-le cauzează acel proiect de lege, și a motiva mai pe larg cererea noastră pentru delăturarea acelor. La cererea aceasta de prelungire a termenului ne silește împelungerea, că deoparte proiectul de lege l'am primit numai cu câteva zile mai înainte și numai într'un exemplar, astfel deci nici nu l'am putut comunica colegilor episcopi, ear' de altă parte, că după ce proiectul, cu motivarea ce i-se face, este foarte voluminos, nu am avut nici timpul fizic să l studiez cu atențiunea și intensitatea necesară. Doresc de altcum să asigur pe Escelența Voastră, că noi nu suntem în contra învățării limbei magiare, dar' vrem, ca acesta să nu se facă în contul celorlalte obiecte de învățământ.”

Escelența Sa, domnul ministru de culte și instrucțiune publică, Berzevici, a răspuns cam următoarele:

„Iau cu plăcere la cunoștință declarațiunea Escelenței Tale, că nu sunteți în contra învățării limbei magiare în școlile populare. Doresc să vă liniștesc, că nu voesc să ating întru nimica caracterul național, nici al Românilor, nici al Serbilor, ori al altor naționalități. Nu mă identific nici

cu întru toate cu textul proiectului, care, cum se știe, nu este proiectul meu, ci al referentului anchetei. Mă identific însă cu ideea fundamentală a proiectului, după care, precum avem o patrie comună, așa să avem, pe lângă alte limbi, și o limbă comună pentru cetățeni, căci rezultatul obținut în curs de 25 ani de când s'a introdus adecă legea de la 1879, referitoare la învățarea limbii magiare în școlile populare, nici pe departe nu corespunde postulatelor legii. Tocmai de aceea am chemat la ancheta de mâine și pe reprezentanții confesiunilor, voind să aud părerile tuturor. Te rog să te presinți și Escelența Ta la anchetă și acolo să-ți espui vederile. Am dispus anume, să avem și stenografi, cari să noteze exact reflexiunile ce se vor face, pe cari le voi comunica apoi și Escelenței Tale spre orientare.”

După aceea prelații bisericii ortodoxe române sau prezentat și la Escelența Sa domnul ministru-președinte, conte Tisza István, unde a vorbit tot Escelența Sa Arhiepiscopul și Metropolitul Ioan Metianu, ear' răspunsul dat a fost cam analog cu al domnului ministru de culte și instrucțiune publică.

Vineri după amiază apoi, I. P. S. Sa, domnul arhiepiscop și metropolit Ioan Metianu, urmând invitații dlui ministru, și consensului celorlalți domni episcopi, a participat la ancheta convocată din partea domnului ministru de culte și instrucțiune publică, unde, cerând cuvântul, a rostit în această primă ședință a anchetei următoarea vorbire, ale cărei idei fundamentale au fost stabilite, cum am spus, în consfătuirile prealabile, avute cu preasfințitul episcopii sufragani și alți reprezentanți ai bisericii noastre.

Escelența Voastră Domnule Ministru!

Mult Onorată Anchetă!

Din considerare la vârsta mea înaintată, nu mai puțin pentru încungiu-rarea eventualilor neînțelegeri și restălmăcirii, binevoiți, Vă rog, a permite, ca observările ce am a face, să le pot preda în firul notițelor mele scrise.

Când, mult onorată anchetă, în virtutea pozițiunii și a chemării mele, conform înaltelor datorințe, ce le am, mă pregătesc a-mi face observările referitoare la chestiunea ce ne preocupă, o fac ca reprezentant al bisericii răsăritene ortodoxe române, care biserică a înființat și susține aproape 2000 de școle, care în edificiile școlare și pentru provederea acelor cu cele trebuincioase a investit milioane, și care în raport cu starea materială a poporului, pentru susținerea școlilor an de an contribuie cu sume enorme.

O fac mai departe ca fiu credincios al patriei, care aș dori, ca bună înțelegerea frățească atât de mult trebuitoare între diferitele popoare ale țării, să o ved neclintit stabilită și asigurată pentru toate timpurile.

Trebue să declar însă înainte de toate, că observările ce voi face nu vor exhauria obiectul cu deservire și nici nu se vor pute estinde la toate acelea părți a proiectului de sub întrebare, cari — după modesta mea părere — sunt de excepționat, căci — durere — acel proiect numai cu câteva zile înainte de acesta mi-s'a comunicat, când

totodată am primit invitarea la această anchetă și astfel pentru studiarea temeinică a celui proiect și presie tot a acelei afaceri atât de importante, pentru mine a fost o imposibilitate fizică.

Dar' cu toate acestea în presăra acelei zile mari și de adânc înțeles, în care aproape cu 1900 de ani înainte de acesta Domnul cu puterea stăntului său duh a trimis în lume pe apostolii Sii ca tuturor oamenilor să le propovăduiescă cuvântul pe limba lor proprie, iată cu mulțămită bucurios ascultând invitarea Escelenței Sale, am venit în mijlocul Domniilor Văstre, ca față de proiectul de lege ce ne stă înainte să dau în general espresiune temerilor mele isvorite din sentimentul meu religios și din cel mai curat patriotism.

Îmi susțin de altfel dreptul, ca observările mele mai amănunțite și meritoriale să le subțern mai târziu în scris Escelenței Sale Domnului Ministru spre binevoitoare luare în considerare.

Înainte de ce aș trece la însuși proiectul de lege, Vă rog, să-mi permiteți a face câteva scurte reflexiuni referitoare la unele espresii aflate în motivarea proiectului.

Motivarea proiectului susține, că nu este de lipsă și nu ar fi nici motivat, ca comunele și confesiunile patriotice să fie lipsite de dreptul lor de a înființa și a susține școle. Declarațiunea această indirect conține în sine constatarea, că în patria noastră ar pute să existe și confesiuni nepatriotice.

Adânc întristat am cetit aceste cuvinte ale motivării, Mult Onorată Anchetă, căci eu unul nu pot crede, că în această țară ar pute să existe și vre-o confesiune nepatriotică și fiind-că în special credința bisericii mele consideră iubirea patriei întră cele dintâi virtuți și astfel o urmăze.

Și să-mi se ierte susceptibilitatea, Mult Stimatilor Domni, când nu pot să trec cu vederea acea — de bună seamă neintenționată — greșală a motivării, că pe fiii români ai acestei țări consecuent îi numește „valahi”, de-și toate legile în vigore ale patriei noastre cunosc numai „popor român”, nu „popor valah”. — Nu pentru aceea amintesc momentul acesă, că dora însuși cuvântul „valah” ar cuprinde în sine vre-o dejosire, ci numai pentru-că această abateră de la usul sancționat prin lege ar pute ușor să producă neînțelegeri și îngrijiri neîntemeiate.

Trecând acum la însuși proiectul de sub întrebare, înainte de toate trebue să dau espresiune convingerii mele, că acest proiect de lege cu deservire scoate afacerea școlară din cercul de competență al autonomiilor confesionale și nu lasă confesiunilor de cât numai datorința de a contribui și dinsele materialicește la susținerea școlilor elementare. Prin această se scoate din vigore nu numai §-ul 8 al art. de lege XX din 1848, dar' chiar și §-ul 3 al legii fundamentale art. IX din 1868, care declară, că credincioșii greco-orientali sunt îndreptățiți a dispune independent în afacerile lor școlare.

Și Domniile Văstre, Mult Stimatilor Domni, prea bine știți, că amintitele legi fundamentale ale țării le-au făcut astfel de bărbați de stat magiari, cari sunt recunoscători ca genii în istoria țării și cari mai presus de toate

iubindu-și patria, au socotit că pentru alte multe sute de ani pun temelie dezvoltării fericite a acestei țări prin aceea, că au creat posibilitatea înțelegerii frățești între diferitele nămurii și confesiuni conlocuitor, precum și posibilitatea nobilei emulări întru răspândirea culturii adevărate, și astfel eu cred, că mijlocele fericirii patriei le micșorează acela, care vatămă suslăudatele legi fundamentale ale țării.

În decursul multor sute de ani școlile confesiunilor singure au propagat cultura, au isvorit iubirea patriei, și mai vârtos istoria statului nostru dovedește, că autonomiile confesionale nu au slăbit, ci au întărit patria. Chiar în zilele noastre acest sfânt interes pretinde și autonomia credincioșilor romano-catolici din patria noastră.

Nu sunt de-așadar numai fără scop, dar' sunt de-a dreptul păgubitoare acelea dispozițiuni ale proiectului de lege, cari iau din mâinile confesiunilor afacerile disciplinare, cum și instituirea învățătorilor, satorirea limbei de propunere și în parte a planului de învățământ, propunerea religiozii în partea referitoare la limba, apoi calificarea învățătorilor, și dreptaceea adresează Escelenței Sale Domnului ministru de culte și instrucțiune publică rugarea, binevoiască chiar și din acest punct de vedere să retragă proiectul de față și la compunerea unui eventual nou proiect să binevoiească a lua în dreptă considerare aceste observări.

Dar' și de altfel proiectul de sub întrebare se află în contrarietate cu principiile fundamentale ale științei pedagogice atunci, când nu statorește ca țintă finală a școlii acea măsură a culturii generale omenestă, care este potrivită a da patriei cetățeni religioși, morali, cinstiți și folositori, ci îi pune ca scop învățarea deservită a unei limbi, în cazul de față învățarea limbei ungurești.

Nu o zic această din antipatie cătră limba magiară, care limba și astăzi cu multă înșiră se învață în școlile mele populare, dar' o zic din iubire cătră adevăr și în privința această mă provoc la cei mai de frunte pedagogi magiari, cari de bună seamă vor justifica punctul meu de vedere, că adecă instrucțiunea elementară nu se face cu reson în altă limbă, de cât numai în limba maternă a școlarilor, ceea-ce se adevărește de altfel și prin §-ul 58 al art. de lege XXXVIII din 1868, care dispune, ca în școlile elementare fie-care elev să fie instruit în limba sa maternă.

Pedagogicește și didacticește este, Onorată Anchetă, imposibilitate să declari prin lege, că limba de propunere în cutare școală elementară să fie spre pildă cea românească, dar' scopul școlii, totuși să fie acela, ca elevii instruiți românește să-și însușescă cu deservire limba magiară.

Acest contrast pedagogicește imposibil, dovedește, că la compunerea proiectului de sub întrebare nu a servit ca îndreptariu știința pedagogică întemiată pe adevărurile vecinice, ci considerațiuni de altă natură. Cu întristare am esperiat această, Stimatilor Domni, căci — după modesta mea părere — cel ce pune creșterii alte scopuri, de cum le pretinde rațiunea sprijinită

de știință dobândită prin experiențele vârcurilor, acela vătămă legile vecinice ale firii și acesta în totdeauna amar se răsună.

Nu a fost și nici nu poate să fie popor în lumea aceasta, care să vorbească deservită două limbi, Indiviți pot să vorbească perfect două, ori chiar mai multe limbi, dar' popor cu două limbi nu cunoște istoria nămurilor.

Nu mă tem eu, că în urma acestui proiect de lege națiunea mea va perî, căci iată chiar motivarea proiectului ne spune, cum în școlile Irlandei sute de ani a stăpânit limba engleză, și poporul irlandez totuși n'a perit, ci mai vârtos acest mititel popor, cu o statornicie aproape fără păreche în istoria omenirii se luptă pentru naționalitatea sa față cu cea mai mare putere politică din lume, și acesta putere de lumi cuceritoare nu este în stare să nimicească naționalitatea poporului irlandez.

Școala numai luminează poporul, nu-l nimicește.

Nu mă tem eu așa dară, că în urma acestui proiect de lege națiunea mea va perî, dar' nutresc durerose temeri pentru fericirea patriei iubite și așa cu insistență vă rog, stimatilor domni, îmbrăcați țera în haina iubirii frățești întră popore și fericirea ei va prospera.

Dar' din acest defect pedagogic al proiectului de sub întrebare se naște o altă greșelă pedagogică mai mare, pe care nu poate să nu o recunoască fiecare om care s'a ocupat vre-odată de afaceri școlare, ori are cunoștință de elementele științei pedagogice.

Proiectul de sub întrebare stabilește adevărat pensul școlii de stat elementare și dispune, că același pens trebuie să-l absolva și școala elementară confesională. Pe de-asupra însă și de-odată cu această școlii confesionale nemagiare i-se impune și datorința de a instrua astfel pe elevii sei, ca după cei 6 ani ai școlii de toate zilele să-și poată exprima ideile în limba magiară curat și precis, să cetască fluent, să scrie corect, și să socotască în limba magiară.

Este însă evident, că proiectul de lege pentru școlile elementare de stat a stabilit ca pens de absolvat maximalul ce îl poate absolva școala elementară întră împrejurări normale, dar' același proiect, de la școlile confesionale nemagiare pretinde mai mult de cât acel maximal, deci pretinde imposibilul.

Intră astfel de împrejurări școala elementară nemagiară ori va da elevilor sei instrucțiunea limbei magiare, precum o pretinde proiectul de sub întrebare, dar' atunci trebuie să neglige câștigarea celorlalte cunoștințe și prin aceasta va crește indiviți știutori de limba ungurească, dar' în celelalte inculte și lipsiți de temeiul moralității, câștigate prin cunoștințe, ori însă va pune pond pe câștigarea cunoștințelor trebuincioase, dar' atunci în instruirea limbei magiare nu va putea împlini datorința ce i-se impune. Eu însă, mult stimatilor domni, așa cred, că mai mare trebuință are patria de cetățeni religioși, morali, cinstiți și folositori, și așa fi în stare să dovedesc, că iubirea de patrie nu are a face cu cunoșterea ori necunoșterea vre-unei limbi.

Stranie impresie face asupra mea și §-ul 13 al proiectului de față, care dispune, că atunci când 20% dintre elevii unei școle nemagiare ar avea ca limbă maternă limba magiară, în cazul acesta și limba magiară are a se folosi ca limbă de propunere.

Dispozițiunea aceasta nu numai că vătămă dreptul susținătorului școlii, de a statorî însuși în școlile sale limba de propunere, care drept îl recunoște chiar și proiectul de sub întrebare, dar' și pedagogicește crează stări imposibile.

Cum se va putea aceasta executa, Onorată Anchetă? Învățătorul va propune materialul de învățământ pentru cele 20% în limba ungurească, celor-

lalți elevi va propune același material de învățământ spre pildă în limba românească, el așa dar' în decursul unui an școlar va trebui să absolva un pens de două-ori atât de mare ca școlile cu limba de propunere ungurească, sau mai bine zis, același pens va trebui să-l absolva de două ori. Sunt de convingerea tare, că toți bărbații de școală vor afla lucrul acesta imposibil.

Este lucru curios pentru mine și aceea, că progresul învățământului în școală are să-l constate pretorul cercual, de unde eu așa știu, că astfel de competență nicăiri în lume nu li-s'a recunoscut organelor administrațiunii politice și într'adevăr țin, că nu este lucru corect a declara în patria noastră prin lege de pedagogi din oficiu pe pretorii administrativi.

Toți adevărații bărbați de școală vor consimți cu mine și în aceea, că procedura contemplată la calificarea învățătorilor asemenea aparține imposibilităților pedagogice. Proiectul pretinde anume, că la examenul de calificare candidatul să facă examenul în limba ungurească și din acelea studii, pe cari în institutul pedagogic le-a învățat spre pildă românește. Acesta, Mult Stimatilor Domni, într'adevăr înseamnă, că îndată după-ce proiectul de față va deveni lege, se închidem toate preparandiile nemagiare, căci toți, câți am umblat la școală, știm prea bine, că elevul nu este în stare să facă examenul din cutare studiu de cât numai în limba aceea, în care i-s'a predat și el a învățat acel studiu.

Poate cel mai mare defect al proiectului, ca și al tuturor legilor noastre școlare de până aci, este acea împrejurare, că școala elementară este uniformă pentru țera întrăgă, pentru toate ținuturile ei, câtă vreme e ușor de înțeles, că altă școală elementară le trebuie copiilor din Budapesta, de alta au trebuință comunele de la șes, și earăși altă școală este de lipsă pentru cătunul munților cu cele 60—80 de case ale sale. Adevărul acesta indirect îl recunoște de altfel însuși proiectul de față, când școala de repetiție, care până acum asemenea era uniformă, o desparte, și pentru unele comune prescrie școle de repetiție economică, pentru altele industriale.

Se învederează din toate acestea, Mult Onorată Anchetă, că eu nu numai pentru aceea nu pot să primesc proiectul de sub întrebare, fiindcă acela taie adânc în autoritatea bisericii mele, dar' nu pot să l primesc nici din motive pedagogice, pe cari — sunt convins — nici însuși Escelența Sa Domnul Ministru nu le va putea contesta cu deservire.

Chiar și din punct de vedere administrativ proiectul de față va crea stări imposibile. Școlile confesionale pe viitoriu le va administra adevărat autoritatea confesională, le va administra ministrul, comisiunea administrativă, pretorul, inspectorul regesc, inspectorul școlar, și este foarte de temut, că sub greutatea atâtor administratori școală va sucumba cu deservire.

Sunt însă cu totă hotărîrea în contra acelor dispozițiuni ale proiectului de sub întrebare, prin cari se pretinde, că în școlile cu limba de propunere ungurească și religiunea să fie propusă în limba magiară, nu în limba confesiunii respective. Acesta nu mai este afacere școlară, ci este afacere bisericească. Bisericiile ortodoxe răsăritene sunt biserici naționale și chiar legile fundamentale ale patriei recunosc biserica mea ca biserică greco-orientală română. Nu numai limba liturgică, ci limba datătoare de viață este pentru această biserică limba românească. Fie-care confesiune propovăduiește cuvântul lui Dumnezeu în limba sa proprie, și nu este putere în lumea aceasta, care ar putea să silască biserica mea a-și părăsi limba, căci prin aceasta ea însăși și-ar enunța sentința de moarte. Vom vesti deci cuvântul lui Dumnezeu elevilor nostri în limba românească și în

această limbă îi vom învăța să laude pe Domnul, să săvârșescă fapte bune și să-și iubească patria ungără și așa cred, că în această năsuință a noastră frații nostri magiari nu ne vor pune piedeci, ci sprijin ne vor da. O miile de ani Magiari și Români am apărut patria, fiecare la altariul seu în limba sa să rîde pe Dzeul cerurilor, ca să ne ajute până la sfîrșitul vremilor a ne păstra ca Magiari și Români scumpa țera strămoșească.

Mulțumind Escelenței Sale și mult onoratei anchete pentru îndelungata răbdare cu care au binevoit a asculta spusele mele, vă rog stimatilor domni, luați în considerațiune binevoitoare modestele mele observări.

Revistă esternă

Invingere scumpă. Pe câmpul de războiu din Asia săptămîna trecută s'a întâmplat un eveniment mare: o luptă crâncenă și sângeroasă, cum numai în războaiele lui Napoleon s'îi află pînăchă demnă. După luptă de șase zile Japonezii au scos pe Ruși din pozițiile întărite de la Chiu-ciu și i-au silit să se retragă în cetatea de la Port-Arthur. După înverșunarea cu care au luptat ambele părți, mărturisește faptul, că în asaltul decisiv trupele japoneze au luptat neîntrerupt șes-sprezece ore, cum și miile de morți și răniți. Unele rapoarte spun, că pe Japonezi i-a costat învingerea aceasta cincisprezece mii de morți, dar' rapoartele oficiale japoneze mărturisesc numai circa 3000 de morți și răniți, pe când din partea Rușilor pierderea e 400 de morți și peste 3000 de răniți, afară de pierderea poziției strategice și mulțimii de tunuri (88 numai de cele mari) și munițiune.

Atât Rușii, cât și Japonezii au luptat cu eroism legendar. Soldații japonezi mergeau orbiți în gura morții, tot înainte, colone de colone peste mormanul de camerași și ofițeri culcați la pămînt de plîia glonțelor rusești, cari îi luau la țință de la distanță de abia 200 metri. În locul celor căzuți se imbulzeau însă alții, până ce au resbit să dea asalt cu baioneta, spriginiți de bateriile japoneze, de la cari neîntrerupt sbureau peste ei obuze în trupele rusești.

Copleșiți în fine de vehemența asaltului, deosebi după-ce cele 50 tunuri mari căduseră în mâinile Japonezilor, Rușii au luat-o la fugă spre Port-Arthur, urmăriți de cavaleria japoneză.

După această strălucită învingere portul și cetatea Port-Arthur nu mult va mai rămîne în mâinile Rușilor. Unele telegrame și raportări chiar, că marșruta trupelor japoneze e, că cel mult în trei săptămîni trebuie să cucerească cetatea și portul, de la-ar costa ori-cîte jertfe și pierderi.

O altă știre de mare însemnătate e, că deja și al treilea corp de armată japonez a trecut riul și e pe pămîntul Mandjuriei. Astfel Japonezii și au acum pe câmpul de războiu întrăgă orte, câtă au contemplat de la început s'o trimită contra Rușilor.

Conferențele învățătoarești.

Cercul Reghin.

Raport special

8 Maiu v.

Ca pretutindenea, așa și la noi, deschiderii conferenței învățătoarești i-a premers oficiarii chîmării duhului sfînt, săvîrșită în modesta bisericuță din *Germesig*, unde ne-am întrunit în anul acesta, în ziua de 23 April v.

A fost oficiat acest înălțător act de către preoții: Todea, Radu, Branea, și Motora. Strana au ținut-o învățătorii. Era de față și Cuvioșia Sa dl comisariu consistorial Dr. *Miron E. Cristea*, și dl administrator protopresbiteral *Stefan Rusu*.

De la biserică ne-am dus la școală, unde sosind Cuvioșia Sa dl comisariu Dr. *Cristea*, e primit cu sgomotoase „să trăiască”. Se face constituirea biroului, și apoi dl comisariu rostește frumoasă vorbire de deschidere, publicată în numărul 44 al „*Telegrafului Român*”. A fost ascultată cu mare atențiune, și la fine dl comisariu a fost răsplătit cu aclamări.

Prezenți erau, afară de învățători, mai mulți preoți de ai noștri, protopopul reformat, notariul comunal, și învățătorul de stat. Apoi domne și domnișore.

Fiind timpul înaintat, se stabilește ordinea de zi pentru ședința următoare și ședința primă se încheie.

Ședința a doua. S'a deschis d. a. la orele 3.

În fața elevilor de școală face învățătorul Borșan predarea unei lecții practice din limba magiară, în prezența reprezentantului inspectorului de școle.

După discuția, la care au luat parte mai mulți învățători, dl comisariu dă unele îndrumări din metodică, și prelegerea se declară bine succedă.

Urmază tema veneratului consistoriu despre „Rolul familiei în educațiune” etc. lucrată de învățătorul Paicu. La discuție nu ia nimeni parte. Dl comisariu constată însă, că tema e bine lucrată; cu toate acestea, pune învățătorilor la inimă, ca în colaborare cu preoții să mai stabilească și alte eventuale scări în educația din familie, dar' totodată și mijlocele de îndreptare. La propunerea preotului Vasile Duma, conferența decide, ca învățătorul Paicu să-și tipărească lucrarea în broșură separată.

Ședința se încheie. S'era a fost petrecere cu dans, bine reușită.

Ședința a treia. S'a deschis în 24 April v. la orele 9 dimineața.

Se pune la ordinea zilei prelegerea practică a învățătorului din *Nasna*, despre „*Iosif*”, capitol din istoria biblică. Prelegerea se face în fața elevilor. Se declară succedă.

Urmază învățătorul I. Paicu, cu lucrarea: „Procedura învățătorului la predarea scrierii și cetirii cu începătorii”.

Tema e declarată foarte succedă, și se decide să fie tipărită în broșură, împreună cu cealaltă temă a învățătorului Paicu.

Domnul comisariu invită apoi pe învățătorul Paicu să țină și o prelegere practică, ceea-ce se întâmplă. În fața elevilor, învățătorul Paicu ține prelegere din geografie, despre cele patru regiuni principale.

După-ce conferența a trecut și peste acest punct de program, dl comisariu dă nouă îndigări, cum poate învățătorul să-și câștige arta, ori tactul pedagogic.

În urmă se stabilește locul unde are a se ține conferența învățătoarească în anul viitoriu, cum și temele ce sunt de discutat, pe lângă temele ce vor fi date din partea veneratului consistoriu.

La apoi cuvîntul domnul comisariu consistorial și într'un discurs mai lung, plin de sfaturi folositoare, îndemnă învățătorimea la muncă și la bună înțelegere.

Domnul administrator protopresbiteral *Stefan Rusu* mulțamește domnului comisariu pentru buna conducere a conferenței, și ședința ultimă a conferenței învățătoarești din cercul Reghinului e declarată încheiată.

Raportor.

Cercul X Abrud.

Raport special

7 Maiu v.

Dat ne este și nouă învățătorilor, ca să ne putem întruni în conferențe și în acestea să putem discuta modul și mijlocele prin cari putem mai ușor ajunge la limanul dorit. Aici în conferențe se ne spunem unul altuia necazurile, ce le suferă învățătorul în drumul seu.

Și multe sunt necazurile învățătorului mai ales prin munții noștri, unde, ca să-ți poți ajunge scopul trebuie mult să asuși. Nu arareori întâmpini piedeci tocmai de la aceia, cari ar trebui să-ți steie în ajutor, și de cari pe la noi sunt destui. Dar' cu cât necazurile vor fi mai mari, cu atât mai tare cunoscându-ți chîmarea de învățătoriu român, cu deosebit zel ai să lucră la deșteptarea poporului, cultivarea lui, căci ridicându-se poporul pe tine te-ai ridicat. Și tocmai acesta e motivul pentru care autoritatea noastră bisericească s'a îngrijit să ne putem întruni în conferențe anuale. Conferența noastră din cercul al X-lea compusă din tractele Abrud-Câmpeni s'a ținut în comuna Abrud-sat, în 23—25 April a. o. La orele 8 corpul învățătoresc în frunte cu comisariul consistorial dl *Lazar Iriteanu* a luat parte la serviciul dzeesc oficiat de preotul local *Iosif Gombos*, asistat de preotul-învățătoriu *Ioan Motora*. Ceialalți învățători în ambele strane au cântat la utrenie, ear' răspunsurile liturgice le-a dat corul școlar din Abrud-sat. După terminarea sf. liturgii vrednicul preot Vasile Gombos a rostit o predică, prin care îndemnă corpul învățătoresc la muncă serioasă. Predica a fost ascultată cu mare atențiune. Tot din partea susnumitului preot, cu plecarea genunchilor, s'a cetit rugăciunea chîmării

duhului sfânt. După terminarea acestora în-
vățătorimea trece în localul școlii unde se
face deschiderea. (Vorbirea de deschidere se
va publica într'un număr proximal al acestei nă-
stro. Red.) Colegul Ioan Motora mulțamește
dlii comisariu pentru viul interes ce l'arată
față de învățătorime. Presidiul prezentându ne
într' onorații pe dl inspector școlar Barcsay
Merton, declară ședința primă deschisă.
Se constituie biroul alegându-se doi notari:
Ioan Tomesou și Stefan Ștef, ear' membri
verificatori se aleg: Solomon Coroiu și Fur-
duiu Alexandru. Căutându-se apelul nominal s'a
constatat numărul celor prezenți. În general
conferența a fost bine cercetată, fiind prezenți
aproximativ totalitatea învățătorilor din cei 2 tracte.

Statornicia se ordinea de zi a ședințelor
următoare, — conform convocării publicate, —
ședința se ridică la 12¹/₂ ore.

Ședința a doua. Se deschide la orele 3
sub presidiul ordinar, punându-se la ordinea
zilei tema „Importanța cântării în școala popo-
rală”, disertant Ioan Motora. Căutându-se impor-
tanța cântării în școala populară, scopul ce l'ur-
mărește și materialul în general, după unele
mici observații atât ca conținut cât și ca formă
se declară succedea.

Se citește a doua lucrare „Rolul fami-
liei în educație”. Disertantul Avram Șerb în
lucrarea sa ne arată educația ce se face în
casa părintească, modul cum ar fi să se facă
această educație, defectele acestei educații, și
mijlocele prin cari s'ar pute îndrepta. Vorbe-
ște Iosif Cotișel, care ne arată unele mijloce
pentru sanarea răului din educația familială.
Ioan Motora ne arată unele scăderi familiare
și mijlocele pentru călăuzirea acestora. Pre-
sidiul constată că mijlocul cel mai puternic
pentru delăturarea scăderilor familiare este, în-
aintarea poporului în cultură și exemplul bun,
cu care trebuie să premiege părinții și peste
tot conducătorii poporului.

Eshauriat fiind programul, ședința se ri-
dică la orele 6¹/₂ anunțându-se ședința pro-
ximă pe ziua viitoare la 8 ore.

Ședința a treia, se deschide la termin
urmând la ordinea zilei prelegerile practice:

a) Prelege George Narița despre sunet-
ul „n”, cu elevii din desp. I. După prelegere
diminuându-se coplii, se începe critica. Luând
parte la discuție mai mulți membri, se con-
stată, că modul de predare este corespunzător,
ear' prelegerea succedea.

b) Urmază prelegerea lui Ioan Lupu
„Isus și cei 10 leproși”. Incepându-se critica,
după dimiterea copliilor, se constată că prele-
gerea este deplin succedea.

c) A treia prelegere practică este din
Istoria patriei „Bela al IV-lea și lupta lui cu
Tatarii”, lecție pentru anul al VI-lea. De-
și coplii din anul al VI-lea nu erau și numai
din anul IV. și V-lea, totuși prelegătorul prin
modul său de predare și-a ajuns scopul. Ace-
stă lucrare se declară deplin succedea. Înaintat
fiind timpul, ședința se ridică la orele 12¹/₂,
având, ca ședința următoare să se încapă la 2
ore p. m.

În ședința a patra se pune la ordinea
zilei a patra lecție practică, din gramatica
română „Propoziția compusă”, prelegătoriu
Ioan Lupu. După prelegere urmând critica,
se constată că modul de predare este potrivit
pentru ajungerea scopului. În fine urmază
prelegerea din limba magiară „Conversație
despre orașul Abrud”, prelegătoriu Ștefan Ștef.
În jurul acestei prelegeri, după dimiterea co-
pliilor se naște vie discuție, arătându-se mo-
dul cel mai potrivit pentru învățarea limbei
magiare în școlile populare și scopul princi-
pal. La discuție cu învoirea comisariului a
luat parte și substitutul inspectorului de școle
reg. arătând modul, cum dsa crede, că s'ar
ajunge mai ușor scopul. La urmă a vorbit
mai pe larg domnul comisariu arătând școlii
practic al învățării limbei magiare și indicând
căile și mijlocele prin cari s'ar pute satisface
cerințelor pedagogice și cerințelor legilor de
stat.

Se statorește programa prelegerilor pra-
ctice pentru conferența viitoare.

Urmază propuneri: membrul Iosif Co-
tișel propune a se ruga Venerab. Consistoriu
archidieceșan, ca să întrevină la oficiul pro-
topopesc din Câmpeni, ca cu ocaziunea esa-
menelor să încunoștințeze pe toți învățătorii
din tract, ca astfel cei mai apropiați învăță-
tori luând parte la unele esamene să pōtă
da îndrumări comisiei permanente, ear' acesta

să-și pōtă face datorința. Propunerea se pri-
mește. Dl Petru Popoviciu, protopresbiterul
Abrudului, își exprimă dorința, ca Preaვენ.
Consistoriu abandonând modul de a schimba
comisarii, pe viitoriu să ne trimită în mijlocul
nostru earși pe dl referent școlar Lazar
Iriteanu. Conferența se alătură la această
dorință.

Membrul Ioan Tănăsescu propune, ear'
conferența primește, ca locul de întrunire să
se schimbe într' centrele Abrud și Câmpeni.

După terminarea tuturor agendelor, pre-
sidentul prin o frumoasă vorbire mulțamește
corpului învățătoresc pentru dragostea și inter-
esul dovedit în decursul conferențelor. Mul-
țamește domnii, barcsay Merton, Dr. A. Borța,
Dr. Gavril Török și Ioan Simu, cari prin
prezența lor au ridicat vađa morală a întrun-
irii noastre. În fine rōgă pe reprezentantul
organelor adm. politice, ca raportând mai
marilor să: să spună, că învățătorii român
e element de ordine, e conștiință de călăuzire
sa și lucră neîntrerupt pentru luminarea po-
porului și întărirea patriei, — și declară șe-
dința închisă.

Membrul Ioan Motora mulțamește dlii
comisariu în numele corpului învățătoresc,
pentru dragostea și zelul cu care ne-a condus.
Era 7 ore când depărtându-ne, ne-am dus la
ale noastre, ducând cu noi frumoase cunoștințe
câștigate în decursul conferenței.

Ioan Tănăsescu
not. conf.

Răspuns ziariului din loc

„Nagyszebeni Ujság”.

Ziariul local „Nagyszebeni Ujság” luând
anșă din prim-articolul „Reforma învățămēn-
tului” publicat în „Telegraful Român”, face
în excerpt traducerea părții celei mai impor-
tante din acel articol, și-i redă fidel și ade-
vărat sensul.

Declarăm, că stăm cu plăcere de vorbă
cu ori-care ziariu magiar, când vedem, că
și numai se apropie de obiectivitate. Autorii
își dă silința să fie obiectivi. Și dacă nu-i
succede, nu e vina lui, ci a spiritului de
care e predominată societatea magiară. Ca
să ne putem înțelege se pretinde să renunțe
total la ideea de a pute crea vre-odată pe
aceste plaiuri un stat unitar magiar cu o
singură limbă.

Părerea mi-am spus-o clar și hătărit:
Țin, că e inutil și inuman a chinui pe coplii
cei mici din școlile elementare cu învățarea
limbei magiare, când nici pe cea maternă nu
o știu. Țin, că e în detrimentul însușirii unei
adeverate culturi a tortura pe coplii din școala
populară cu învățarea acestei limbi.

Dacă necesitățile vieții de mai târziu
fi va aduce acolo, și așa o vor învăța, ca
fiind de trebuință, dar din școala nu o vor
învăța nici-când.

De altă parte însă nu pot de loc excep-
ționa învățarea limbei magiare în școlile
medii: gimnassii și școlile reale.

Elevii cari ies de aici au pretenția de
a juca rol în viața publică și a ocupa oficii
înalte, acestia trebuie să o învețe, dacă aspiră
la posturi de ale statului.

Acesta e punctul meu de vedere curat
științific; pe acesta l'am reprezentat și-l voi
reprezenta totdeauna!

Om sincer și franc fiind, mi-am spus
și-mi spun părerea cu francheța și sincerita-
tea proprie ființei mele. Dr. Petru Șpan.

Jubileul „Familiei”.

Comitetul despărțământului orădan al
„Asociațiunii pentru literatura română și cul-
tura poporului român” a luat hotărâre de a
aranja, cu concursul tinerimii, în Oradea-mare
(Nagyvárad), la 9 Iunie 1904 st. n. cu oca-
ziunea jubileului de 40 ani al revistei „Fa-
milia” și al redactorului acesteia, dl Iosif Vul-
can, membru al Academiei române, următo-
rele festivități:

Serviciu divin, la 9 ore dimineața în ca-
tedrala gr. cat. română.

Festival, la 10¹/₂ ore a. m. în sala cea
mare a hotelului „Arborele verde”, cu urmă-
torul program: 1. Cuvânt de deschidere,
rostit prin directorul despărțământului, Nicolae
Zigre. 2. Discurs festiv, de Dr. Corneliu
Bulcu. 3. Felicitări. 4. Cuvânt de încheiere.

Banchet, la 1¹/₂ ore în sala mare a ho-
telului „Arborele verde”. Inscrisurile pentru
participare se fac cu 24 ore mai înainte la
dl Iosif Diamandi în Oradea-mare, o covertă
5 corone.

Concert și reprezentație teatrală („Ruga
de la Chiseteu”, de Iosif Vulcan) aranjate de
tinerimea română din Oradea-mare cu con-
cursul binevoitoriu al domnișoarelor: Lucreția
Murășan, Aurora Papp, Elena Papp, Silvia
Papp, Lucia Plopu și Cornelia Șfurle, sora

la 8¹/₂ ore precis în sala hotelului „Arborele
verde”. Program detaliat de intrare: de persōnă:
3 cor., de familie: 7 cor. Venitul curat e
destinată pentru „Biblioteca populară” a despăr-
țământului orădan și augmentarea „fondului
de ajutorare” al tinerimii.

NOUȚĂȚI

Esclența Sa dl arhiepiscop
și metropolit Ioan Metianu a sosit a
casă alaltăieri, Luni, dimineața, reîntors
din Budapesta, unde — cum anunța-
serăm — mersese pentru a lua parte
la ancheta convocată în cauza proiect-
ului despre reforma legilor învățămēn-
tului popular.

În atențiunea candidaților de în-
vățătorie. Esamenele de calificare în-
vățătorescă la seminarul nostru archidieceșan
se încep Mercuri în 8 Iunie n. a. c. di-
minuța la orele 8.

Admiși la esamen sunt toți câți au în-
aintat cereri.

De la unele cereri lipsesc documentele,
la altele documentele nu sunt în original,
de aceea se anunță acesta, ca defectele esi-
stente până Marți în 7 Iunie a. c. să se de-
lăture, altcum respectivii nu vor fi admiși la
esamen.

Candidații veniți la esamen cu document
din cursul ultim de la alte institute sunt
obligați a produce testimonii speciale din
tote cursurile pedagogice.

Esamenele orale de emendă se încep
Mercuri în 8 Iunie, dimineața la orele 9.

Ancheta convocată din partea dlii mi-
nistru de culte și instrucțiune publică pentru
a se pronunța asupra proiectului de lege re-
feritor la reforma învățământului, a ținut șe-
dința Vineri, Sâmbătă, Luni și Marți sub
presidența Escl. Sale, a dlii ministru de culte
și instrucțiune Berzeviciy. Dintr' represen-
tanții confesiunilor nemagiare a vorbit Vineri
I. P. S. Sa arhiepiscopul și metropolitul Ioan
Metianu, Sâmbătă P. S. Sa episcopul sârbesc
Bogdanovici, ear' Luni I. P. S. Sa metropo-
litul Dr. Mihalyi din Blaj. Probabil că eri,
Marți, a fost ultima ședință. Despre cele pe-
trecute în anchetă vom aduce raport amă-
nunțit.

De la comitat. Vineri, 3 Iunie, la
orele 9 înainte de amiază țină ședință comi-
tetul permanent al comitatului Sibiu, în sala
mică de ședințe a comitatului.

Mareșul nou al armatei austro-un-
gare. Archiducele Frideric a plecat la Lon-
dra, spre a preda regulii Eduard VII. In-
signiile de mareșal al armatei austro-ungare,
cu care dignitate M. Sa împăratul și rege al
nostru a distins pe regele Angliei. Prin această
armata austro-ungară a ajuns și alba dlii ma-
reșali: pe împăratul Wilhelm II. al Germaniei
și pe regele Edward VII. al Angliei, de sine
înțeleas însă că ambii sunt numai titulari, căci
de fapt armata noastră nu are nici un mareșal.
Ultimul a fost archiducele Albrecht, după
mortea căruia postul nu a mai fost întregit,
ci în locul lui au fost sistematice posturile de
„inspectori ai armatei”.

Promoție. Dl Enea Papiu, fiul dlii
protopop Ioan Papiu din Sibiu, a fost pro-
movat doctor în științele juridice la universi-
tatea din Cluj, în 26 Mai n. 1904. — Felici-
tările noastre.

Priorul mănăstirii din Suceava.
Ni-se scrie, că zelul și vrednicia protopre-
biter al decanului Dorna Câmpulung din
Bucovina, domnul George Balmoș, în ziua
sfântului mare mucenic George a fost trecut
în tagma monachală, primind numele Gedeon.
Precuvioșia Sa a fost numit prior al mănă-
stirii Suceava, în care se păstrează mōștele
sfântului Ioan cel nou, luând locul prea cu-
rând decedatului Emanuel Ciuntuțiu, priorul
de mai înainte al mănăstirii.

Un nou prințisor în familia dom-
nitōre. Princesa Sofia de Hohenberg, soția
archiducelui moștenitoriu de tron Francisc
Ferdinand, a dat naștere unui prințisor. Nou-
născutul e al treilea copil al archiducelui.
Primul e princesa Sofia (de trei ani), al doi-
lea prințul Maximilian (de un an și jumătate)
și al treilea e prințisorul născut Sâmbătă.
Archiducele s'a căsătorit în 1 Iulie 1900 cu
contesa Sofia Chottek din Boemia, căreia M.
Sa i-a conferit titlul de „princesă de Hohen-
berg”. Coplii născuți din această căsătorie nu
vor pute moșteni însă tronul, de că-sece mama
lor nefiind de rang recunoscut egal cu ran-
gul familiilor domnitōre, archiducele înainte
de a obține învoierea M. Sale (ca șef al casei
de Habsburg) a trebuit să renunțe cu jură-
mēt la dreptul de moștenire al copliilor săi
va avē cu contesa.

Pătimaș, ori de rea credință? Nu
putem să numim altcum de cât așa, pe dom-
nul care a dat informație „Revagului” din
Cluj, că cu ocaziunea inaugurării monumen-
tului ridicat la mōștenirea lui George Barițiu
domnul academician Gr. G. Tocilescu, în fru-
mōsa vorbire ce a rostit, n'a făcut alta de
cât a lădat pe Șaguna. Domnul Tocilescu a
lădat pe Barițiu, accentuând însă că nu
singur, ci împreună cu cei mari din epoca
sa, cu Papiu Ilarian, Laurian, Bănuțiu, Ci-
pariu, Șaguna și alții, a dat îndrumare cul-
turei românești, în Ardeal. Cine altcum a
auzit ori înțeles cuvintele dlii Tocilescu, e,
cum am spus, ori pătimaș, ori de rea cre-
dință. Și într'un cas și într'altul vinovat de
propagarea neadevărului.

† Petru Velescu, artist dramatic, a
decedat în București, în etate de 58 ani. In-
mōrmēntarea i-s'a făcut Duminecă, cu pompă
frumōsă. Decedatul făcuse parte din trupa
lui Pascaly, care a dat reprezentațiuni prin
anii șeptezeci în mai multe orașe din Ungar-
ia. În timpul din urmă era pensionar al tea-
trului național din București.

Premieri pentru plantare de pă-
duri. Pentru plantarea de păduri pe teritoriu
sterp, nesipos, făcută în 1903 pe teritoriul
comitatului Sibiu, ministrul de agricultură a
asemnat următoarele premii: comunei Porcești
128 corone, Veștem 80, Cacova (în cercul
Seliște) 80, Sibiel 120, Vale 50, Orlat 168,
Căhindeal 30, Săcăda 40, Noerich 32, Ludog
120, Deal 192, Pianul de sus 220, Cacova
(în cercul Sebeș) 80, Căpâlna 70, Laz 32,
Răchita 220, Șibișel 112, Săsciori 50, Strugari
320, comunei bis. gr. or. din Aciliu 40 cor.
De tot 2184 corone.

Un aparat interesant. Astăzi, Mer-
curi, la orele 8 sora Țin pompierii din loc
probă generală, la turnul de observație. Cu
ocaziunea aceasta se vor face încercări cu un
nou aparat, inventat de dl locotenent în re-
tragere Fischer, menit să salveze viața celor
din caturile de sus, sigur și fără primejdie,
la ori-ce izbucnire de foc.

Hymen. Paraschiva V. Radu, învățătoare,
Turnișor, și George Crețariu, proprietăru,
Vingard, își vor serba cununia în biserica gr.
ort. din Turnișor Duminecă, în 5 Iunie n.
a. c. la 4 ore p. m.

Pentru societatea de lectură „An-
dreiu Șaguna” a teologilor și pedagogilor
din Sibiu se caută a VI programă a Insti-
tutului pedagogic-teologic „Andreian” pe anul
școlastic 1889/90. Onisfor Ghibu teol. c. II.
bibliotecariu.

Osānda ucigașilor. Anul trecut Viz-
mati József a ucis pe Takács József și l'a
despoiat de bani, pe cari i-a împărțit apoi
cu cumnatul său, Zsemlye István, care l'
mituise să comită crima. Petrectarea proce-
sului lor pentru această faptă s'a ținut șeptē-
māna trecută la tribunalul din Zalaegerszeg.
Zsemlye, ca autor intelectual al crimei, e
osāndu la strangulare, ear' Vizmati la robie
de cincisprezece ani. Acesta s'a declarat mul-
țamit cu prezentea, cel osāndu la mōrte însă
a anunțat recurs de nulitate.

Uciși de fulger. Pe la Sătoralja-Uj-
hely (în Ungaria) Vineri a fost tempesta
mare. (Pe gustarea Biserice de lângă Zemplēn-Vā-
sărhely o cetă de treizeci lucrători fiind su-
prinsă de tempesta afară la câmp, fulgerul
a lovit într' ei, ucigând patru omeni și ră-
nind grav pe mulți.)

Caprițiile norocului. În apropiere de
Cheadle în comitatul Strafford (Anglia) șep-
tēmānile trecute o societate minieră a aflat
în minele de acolo strat de cărbuni în cuan-
titate de circa 20 milioane de tone (o tonnă =
1000 chilogramme). Antecedentele descoperii
acestei mari bogății sunt nouă mărturie des-
pre caprițiile norocului, care pe unii îi în-
cunjură permanent, ear' altora li-se imbie
de-a gata. În minele acelea o altă societate
lucrasede mai mult de patru ani, cheltuind
peste două milioane de corone, fără să fi dat
de urma vre-unei vine, ori strat de cărbuni.
Descuragiată de nesuccesul trudei a sistat
lucrările, alegându-se cu pagubă de două
milioane de corone. Îndată după aceea s'a
constituit o altă societate, care luând în a-
rēndă minele și săpând vro trei șeptēmāni a
aflat stratul de cărbuni.

Posta redacției.

Gherla. E pusă la rind pentru a fi pub-
licată. Mulțamită pentru felicitările trimise.

Ponor. Revistă, în felul cum cauți, nu
avem, nici aici, nici în România. Se apropie
însă de dorințele exprimate „Familia” din
Oradea-mare (prețul 16 corone la an) și
„Semnătoriu” din Bacurați (prețul 10 lei
la an).

Nr. 518 1904.

[129] 1-3

Concurs

Pentru întregirea parohiei vacante **Sălcuța-de-sus**, protopresbiteratul Lupșa, se descrie concurs cu termen de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român”.

Emolumentele împreună cu acest post de paroh sunt cele fasonate în cota B. pentru întregirea venitelor preoțești de la stat.

Doritorii de a ocupa acest post au a-și înzestra cererile conform normelor în vigoare și a le înainta subsemnatului oficiu protopresbiterat în termenul deschis, prezentându-se în vre-o Duminecă ori sâmbătă în parohie pentru a cânta, respective a celebra și a cînta.

Oficiul protopresbit. or. gr. al tractului Lupșa, în conțelegere cu comitetul parohial. Ofenbaia, în 15 Maiu 1904.

Vasile Gan
protopresbiter.

La domnul **Cornelie Nicolescu** în **Kissoda** (Temesmegye) u. p. Szabadfalu se caută spre cumpărare mai jos semnatele foi române, cum și altele cari nu sunt semnate aici, și se plătesc destul de bine.

1. „Telegraful Român”, anul 1853: nr. 1, 2, 3, 5, 7, 8, 9, 10, 13, 14, 15, 16, 18, 19, 20, 21, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 57, 73, 74, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 85, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 96, 97, 99, 100, 101, 102.

anul 1854: nr. 3, 8, 9, 10, 12, 27, 40, 70, 78, 90.

1855: 28, 39, 42, 45.

1856: 3, 28, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 51, 52, 58, 60, 66, 67, 74, 75, 77, 88, 90, 91, 102.

1857: 6, 9, 14, 34, 35, 41, 62, 65, 70, 72, 76, 77, 87, 88.

1858: 2, 4, 7, 11, 12, 25, 38, 39.

1859: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 23, 24, 36, 41, 46.

1860: 21 până la 52.

1861: 1-7, 9, 15, 17-25, 27, 30, 31, 33-37, 39, 40, 45.

1862: 66, 68, 72, 90, 92, 97.

1863: 23, 24.

1864: 36, 50, 70, 71, 73.

1865: 1-19, 21-25, 37-33, 35, 36, 38, 39, 41, 44-50, 52-68, 70-90, 92, 93, 94, 96, 98.

1866: 1-32, 34, 35, 38-58, 60-70, 72-76, 78-97, 99, 101-finea anului.

1867: 46, 52, 54-60, 62-66, 72-80, 82-89, 91-101, 103, 104.

1868: 1-51, 58, 59, 60, 65, 84, 99, 100-106.

1869: 1-80, 87, 88.

1870: 30, 57, 97.

1871: 10, 12, 19, 20, 36, 39, 40, 42, 62, 85.

1873: 4.

1877: 1, 38, 52, 53.

1878: 26, 66, 67, 69, 75, 138, 139.

1879: 29, 151 — plătesc fie-care număr cu 20 fileri.

De aici încolo plătesc de număr 10 fil.

anul 1880: nr. 8, 9, 21, 23, 25, 61, 110, 141.

1881: 5, 82, 85, 120, 121, 125, 136.

1882: 2, 6, 7, 85, 95.

1883: 63, 70, 120.

1884: 92.

1886: 48, 136.

1887: 62, 74.

1889: 27, 59, 97, 107.

1893: 138.

1894: 8.

1898: 118.

1899: 3, 28, 32, 100.

2. „Albina”, Viena-Budapesta, anul 1866: 22, 30, 38, 84.

1867: 1, 6, 17, 19, 21, 22, 79, 84.

1868: 1, 6, 17, 19, 21, 22, 79, 84.

1869: 50, 58, 68.

1870: 1-3, 14, 29, 30, 33, 35, 52, 54, 59, 64, 65, 69, 73, 76, 84, 88, 91, 92, 97, 109, 113.

1871: 7, 38, 59, 78.

1873: 89, 93, 94, 101.

1874: 6, 18, 29, 42, 46, 71, 76, 85, 87, 91, 92, 93.

1875: 1, 2, 24, 30, 48.

1876: 1, 3, 34, 53, 80, 95, 113, 116, 117.

3. „Calicul”, Sibiu, anul:

1886: 6, 7, 9, 10, 11, 12.

1887: 1-7, 12.

1889: 12.

1890: 9, 11, 12.

1891: 10, 11.

1892: 10.

1893: 6.

1894: 1, 4-10.

1895: 1, 7-12.

4. „Cocoșul Roșu”, Brașov, anii 1875, 1876, 1877, 1878, 1881.

5. „Observatorul”, G. Barișiu, anul:

1880: 60, 64.

1881: 68, 91.

1882: 42.

1884: 1, 3, 69, 71, 74, 75, 83, 93, 94, 95-104.

1885: 6, 27, 32-52.

6. „Expatriatul”, Brașov, anul 1849 nr. 1-16.

[76] 2-2

Nr. 287 1904.

[128] 1-3

Concurs

Pentru ocuparea postului de **capelan** lângă neputinciosul paroh **Nicolae Clonța** din parohia de clasa a treia **Viștea-superioară**, protopresbiteratul gr. or. Avrig, pe baza rezoluției Preaenerabilului Consistoriu arhiepiscopesc din 20 April 1904 nr. 4094 B., prin acesta se descrie concurs cu termen de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român”.

Emolumentele împreună cu acest post sunt jumătate din toate venitele fasonate în cota B. pentru întregirea venitelor preoțești de la stat.

Doritorii de a ocupa acest post se-și subțernă cererile concursuale instruite conform legilor în vigoare la subscrisul oficiu protopresbiterat gr. or. Avrig în Avrig (posta Avrig, Felek, Szebenvármegye) până la termenul susindicat, având a se prezenta în vre-o Duminecă sau sâmbătă la biserică pentru a cânta, eventual a celebra și a cînta.

Avrig, 3 Maiu 1904.

Oficiul protopresbiterat gr. or. Avrig în conțelegere cu comitetul parohial.

Ioan Cădea
protopresbiter.

Nr. 834 1903.

[117] 3-3

Concurs

Pentru ocuparea postului de **paroh** în parohia **Sepsisángiours**, tractul Treiscaune, devenit vacant prin strămutarea fostului paroh **George Hamse** la Brețcu, prin acesta se descrie concurs cu termen de 30 de zile de la prima publicare în „Telegraful Român”.

Emolumentele acestui post sunt cele fasonate în tabela B. pentru întregirea venitelor preoțești de la stat.

Doritorii de a ocupa acest post au a-și așterne cererile lor instruite conform normelor în vigoare subsemnatului oficiu protopresbiterat în termenul prescripționat, având a se prezenta în vre-o Duminecă sau sâmbătă în biserică pentru a cânta, servi sau predica.

Brețcu (Bereczk), 30 April 1904.

In conțelegere cu comitetul parohial. Oficiul prot. gr. or. al tractului Treiscaune.

Constantin Dimian
protopresbiter.

Nr. 390 1904.

[111] 3-3

Concurs

Pentru întregirea postului vacant de **paroh** în parohia de clasa III **Martinești** cu filia **Turmaș**, protopresbiteratul Orăștie, pe baza ordinului consistorial din 13 April 1904, nr. 3656 bis., prin acesta se deschide din nou concurs, cu termen de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român”.

Emolumentele împreună cu acest post sunt cele fasonate în cota B. pentru întregirea de la stat.

Doritorii de a ocupa acest post au a-și așterne rugărilor lor, instruite conform normelor în vigoare subscrisului oficiu protopresbiterat în termenul indicat, și au a se prezenta în vre-o Duminecă sau sâmbătă în biserică pentru a cânta, eventual a celebra și a cînta.

Orăștie, 26 April 1904.

In conțelegere cu comitetul parohial.

Vasile Domșa
protopresbiter.

Var

ars deopotrivă în cuptor rotund, **liber de șgură**, oferă loc ori-care loc de clădire în Sibiu, cu **11 corone butoiu**

I. Banciu & Co, Orlat.

Comande se primesc la dnii **Georg Serfözö**, strada Faurilor, și **Mich. Schopf**, strada Cisnădiei.

[102] 4-10

Mare surprindere!

Nici când nu se mai da ocaziunea **acesta!**

500 bucăți pentru fl. 1-95

Un admirabil orologiu de precizie aurit, cu mers regulat, 3 ani garanție și lanț potrivit, 1 cravată modernă de mătășă pentru domni, 3 batiste fine, 1 inel frumos cu imitație de piatră scumpă, 1 admirabil portmoneu de piele, 1 oglindă de buzunar, 1 perechie de bumbi pentru manșete, 3 bumbi de piept 3%, aur-dubl. cu mecanism patent, recușite de scris (nichel, prima), un dragălaș album cu chipuri (conține 36 chipuri cele mai frumoase din lume, 1 broș elegant pentru dame (noutate parisiană), 1 par. de butoni de simili-brilant, forte îngelători, 3 obiecte de haz (potrivite pentru tineri și bătrân), 20 obiecte importante de corespondență și alte 400 diferite obiecte, de lipsă în casă. Tote împreună cu orologiu, care singur e vrednic banii, costă numai fl. 1-95. Se pot procura pe lângă ramburs sau trimițându-se banii înainte de la

Wiener Central-Versandhaus
P. Lust, Krakau, nr. 120.

NB. Pentru obiectele neconveniente se retrimit banii.

Epilepsia.

Cine suferă de epilepsie (nevoie), convulsii și de alte morburii nervoase, se ceară broșură asupra acestora. Se capătă gratis și franco prin *priv. Schwanen-Apotheke, Frankfurt a. M.*

(90) 7-52

Băi de riu.

Subscrisul are onorea a face cunoscut, că a deschis plăcutele băi de riu din strada băilor (Badgasse) nr. 10, provădute cu tot confortul, și rogă on. public a face us de acele.

[126] 1-3

Cu totă stima

Gustav Heinz.**Carol Niedermaier**

pălărier

33 strada cîsnădiei 33

„la pălăria roșie”

recomandă

pălării

părăse, pentru preoți români, a 7—, 8— și 9 corone, în cele mai bune și mai frumoase calități.

(La comande din afară pachetarea e gratuită; măsura capului este a se lua în interiorul unei pălării potrivite cu o pânză de centimetru sau cu o fașie de hârtie.)

[75] 12-12

Sudorea piciorilor

se vindecă radical prin folosirea pravului

„universal antisudoric”

din farmacia la „ursul negru” a lui

Guido Fabritius**Sibiu.**

Să se folosescă numai numitul prav!

Pianele Bösendorfer

stau și acum la locul prim, „afară de concurs”, și sunt în deoște recunoscute ca cele mai bune piane, atât pentru saloane, cât și pentru sale de concert. În Austro-Ungaria sunt neîntrecute. Dovada cea mai eclatantă o dau programele tuturor pianistilor renumiți, cari în Budapesta, Graz, Praga, Viena etc., concertază exclusiv cu piane Bösendorfer.

Sunetul ales și puternic, de un farmec neasemănat, și minunatul mod cum se cântă la aceste piane, procură cântătorului plăcerea de a presta neîmpedecată ceea-ce poate.

Bösendorfer a făcut școlă.

Cu mult zel și iscusință i-a urmat

Francisc Wirth, constructor de piane reg. grecesc de curte.

construind un pian solid și fin lucrat (premiu de stat, medalii de aur, diplome de onoare) în 3 modele de salon, cu 420, 450 și 500 fl. Cu astfel de prețuri subscrisul nu a mai aflat pe piața Vienei pian de esecutare așa fină. În Ungaria sunt foarte placute piane de **Fr. Wirth**, pentru sunetul lor viu și curat ca argintul, și pentru neobiciuita durabilitate a acestuia; indeosebi este căutat acolo, unde numai rar se poate afla acordător.

Frații Stingl, fabrică de piane c. ș. r. de curte reprezentați prin 5 modele, de la 300-700 fl., cu registru (pedal) de harfă (Harfenzug), claviatură reformată. Piane foarte placute.

Cui îi place ton dulce și melodios, se-și cumpere pianul lui **W. Fritz & fiu.** Renumele bine întemeiat al acestei firme solide (fondată în 1804) asigură cumpărătorului deplină și durabilă mulțămire. Mignon 470 fl., pian scurtat (Stutzflügel) 500 fl.

Eminentul fabricat al lui **Proksch**: pianin cu registru mut 420 fl., mignon 500 fl.

Pianine bune **Hözl & Heitzmann** de la 320-880 fl.

De la firme mai nouă se află în deposit instrumente dragute cu 250, 280 și 320 fl.; asemenea pianine cu registru mut (Stummzug), așa-numite „Harfen-Pianino”. (O invenție binefăcătoare pentru împrejurimea celui ce învață.)

Pianine berlineze de prima calitate.

Harmoniu pentru școle și casă **Mannborg-Lipsa** cu 100 fl. și 230 fl.

Inchiriere de instrumente cu prețuri efitine.

Primul deposit transilvan de piane și harmoniuri**Victor de Heldenberg**

(94) 5-

Sibiu (Nagyszeben), strada cîsnădiei nr. 9, etagiul I.

**Vaporele „Kaiser”:****Kaiser Wilhelm II**, 215 metri lung,**Kronprinz Wilhelm**, 202 metri lung,**Kaiser Wilhelm der Grosse**, 198 metri lung,**Kaiserin Maria Teresia**, 166 metri lung,

merg în 6-7 zile de la Breme la New-York.

Plecarea Marția.

Vaporele acestea „Kaiser” pleacă numai din Breme. Cine voește deci să călătoriască cu vapor „Kaiser” (imperial) poate călători liber, fără piedeci; nimeni nu-l poate opri. Fie care călător trebuie să fie hotărât deja de-acasă încătrău voește să călătoriască, și să nu se lase a fi abătut ori înșelat de nimeni. Fie-căruia îi stă în voie liberă a călători cu banii sei unde voește. Trebuie însă să se îngrijescă la timp de loc pe vapor și pentru siguranță să trimită la adresa mea 20 cor., ca arpună.

Călătoria de la Breme la America costă: pe vapor „Kaiser”

140 cor., pe vapor de postă 120 cor.

F. MISSLER, BREMEN, Bahnhofstrasse 30
casă de bancă și întreprindere de comunicațiune.

(68) 19-31